

Cüneyt Bender: Gramsci: “Kayıtsızlardan nefret ediyorum”

Posted on 18/03/2017

20. yüzyılın en önemli Marksist düşünürlerinden Antonio Gramsci'nin kitleleri “taraf” olmaya davet ettiği bu metin hâlâ güncelliğini koruyor.

Kayıtsızlardan nefret ediyorum. Frederich Hebbel gibi, yaşamın taraf tutmak olduğuna inanıyorum. Kimse, toplumun dışında yalnızca insan olarak var olamaz. Gerçekten yaşamak yurttaş olmaktır, iştirak etmektir. Kayıtsızlık irade kaybıdır, asalaklıktır, korkaklıktır. Kayıtsızlık yaşamak değildir. Bu yüzden kayıtsızlardan nefret ediyorum.

Kayıtsızlık tarihin ağır yüküdür. Yenilikçinin boynuna geçirilmiş değirmen taşıdır, en parlak gayretlerin boğulduğu atalet durumudur, eski şehri kuşatan ve şehri en güçlü duvarlardan, en cesur askerlerden bile daha iyi savunan bataklıktır. Çünkü saldırganları karanlık girdaplarında yutar, telef eder, umutsuzluğa düşürür, bazen de kahramanca eylemlerden alıkoyar.

Kayıtsızlık, tarihte güçlü bir nüfûza sahip olmuştur. Pasif çalışır, ama yine de çalışır. Kayıtsızlık kaderdir, ona bel bağlayamazsınız. Programı aksatan, en iyi hazırlanmış planı mahveden şeydir, idrakinize başkaldırıp nefes aldırmayan etken maddedir. Olan bitenler, hepimizin başına gelen musibetler ve kahramanca bir eylemin doğurabileceği olası güzellikler birkaç kişinin inisiyatifinin değil çoğunluğun kayıtsızlığının ve devamsızlığının bir sonucudur. Olan bitenler bazı insanlar öyle istediği için değil; kitleler ancak bir kılıçla çözülebilecek düğümlere, ancak bir isyanla feshedilebilecek kanunlara, ancak bir ayaklanmayla alaşağı edilebilecek iktidarlara imkân tanıyarak sorumluluk almaktan kaçındıkları ve olurlarına bıraktıkları için gerçekleşirler. Tarihe hükmediyor gibi görünen

kader, bu kayıtsızlığın ve devamsızlığın yanıltıcı görünümünden başka bir şey değildir.

Olaylar perde arkasında gelişir. Başıboş bırakılmış birkaç el müşterek hayatı örür ve çoğunluk tümünü görmezden gelir, çünkü umursamaz. Bir çağın kaderi, küçük bir aktivist grubun dar görüşlerine, anlık hedeflerine, hırslarına ve kişisel ihtiraslarına göre biçimlenir. Çoğunluk da bunların tümünü görmezden gelir, çünkü umursamaz. Ancak gelişen olaylar amacına ulaşır, perde arkasında örülmüş hayat tamamlanır, sonra da her şeyi ve herkesi aşan kademmiş gibi görünür. Tarihi ise bunların olmasını isteyen veya istemeyen, bilen veya bilmeyen, etkin olan veya kayıtsız kalan herkesi mağdur edecek muazzam bir doğal olgu, bir patlama, bir depremden ibaretmiş gibi gösterir. Sonra kayıtsızlar öfkelenirler, böyle olmasını istemediklerini ve bunlardan sorumlu olmadıklarını göstermek için olan bitenin sonuçlarından kaçınmak isterler. Bazıları zavallıca ağlar, diğerleri alenen küfrederek ama kimse kendine şunu sormaz: Ben vazifemi yapsaydım, isteklerimi gerçekleştirmeyi veya görüşlerimi bildirmeyi deneseydim tüm bunlar olur muydu? Kimse kayıtsızlığı, şüpheciliği, başlarındaki musibetle mücadele etmeye veya müşterek bir amaca erişmeye uğraşan örgütlü yurttaşlara omuz vermediği için kendini suçlamaz.

Bunun yerine, büyük çoğunluğu olaylar doğal akışını sürdürürken ideolojik fiyaskolar, başıboş planlar veya diğer şeyler hakkında hoşbeş etmeyi tercih ederler. Böylece herhangi bir sorumluluk almaktan bir kez daha kurtulmuş olurlar. Arada sırada olanı biteni açık seçik görürler, bazen en acil soruna veya kaydadeğer ölçüde zaman ve hazırlık gerektirse de acil görünen sorunlara olağanüstü çözümler sunabilirler. Ne var ki, bu çözümler ziyadesiyle verimsiz kalırlar, müşterek hayata sunulan bu katkılar da ahlaki kıvılcımdan yoksun hâlde kendilerini ele verirler. Bu, hayatta herkesin mücadele hâlinde olmasını talep eden, bilinemezçiliğe veya herhangi bir kayıtsızlığa imkân tanımayan keskin bir tarihsel sorumluluk algısının değil, entelektüel merakın bir ürünüdür.

Ebedi masumlar hakkında sızlanmalarına öfkeli olduğum için de kayıtsızlardan nefret ediyorum. Hayatın onlara verdiği ve her gün vermeyi sürdürdüğü vazifeyi nasıl yerine

getirdikleri, ne yaptıkları ve hepsinin ötesinde ne yapmadıkları konularında hesap vermelerini talep ediyorum. Acımasız olabilirim, merhametimi onlardan esirgeyebilirim, gözyaşlarımı onlarla paylaşmayabilirim. Ben taraflıyım. Yaşıyorum, benim tarafımda olanların kurduğu geleceğin toplumunun nabzının gayretkeş vicdanlarda attığını şimdiden hissediyorum. Bu toplumda toplumsal bağların yükü birkaç kişinin üzerinde değil. Bu toplumda olan bitenler şansın veya kaderin değil, yurttaşların akıllı çalışmalarının ürünü. Bu şehirde pencere kenarında oturup dışarıda mücadele eden ve kendilerini paralayan azınlığı izleyenler yok. Pusuda bekleyen, o mücadelenin tatsız meyvesinin tadını çıkarmayı uman, mücadele edenlerin ve kendini paralayanların kazanımlarını hafife alan kimse yok.

Yaşıyorum. Taraflıyım. Bu yüzden iştirak etmeyenlerden nefret ediyorum. Bu yüzden kayıtsızlardan nefret ediyorum.

Kaynak: vesaire.org